

İhracat Potansiyelimizin Farkındayız, Peki Yeterince mi?

Erdem ALPTEKİN

23 çeyrektir kesintisiz gerçekleşen ekonomik büyümenin temel dinamiğini hiç şüphesiz ihracatımız oluşturuyor.

İhracat, ülkemizin dünya ile entegrasyonunun güçlendirilmesi ve geliştirilmesinde büyük paya sahip.

Ekonomik kalkınmanın itici gücü olan ihracatımız özellikle son yıllarda rekorlar kırmaya devam ediyor.

Cumhuriyetin kurulduğu 1923 yılında 50,8 milyon Dolarlık ihracat gerçekleştirebilen ülkemiz, yıllık ihracat tutarını 84 yıllık dönemde yaklaşık 1.970 kat arttırdı.

30 yıl öncenin kendi kendine yeten Türkiye'si bugün ihracatta zirveye doğru hızla yol alıyor.

1973 yılında 1 milyar Doları aşan ihracatımız tam 34 yıl içerisinde kendisini 100'e katladı.

Ekonomimizin dışa açılması ve serbest piyasa ekonomisinin diğer unsurlarının ard arda uygulamaya geçirilmesi ile 1980'li yıllar sonrası başlayan ihracat hamlesi güçlenerek devam etti.

Siyasi ve ekonomik alanda yaşanan istikrarsızlıklara rağmen ihracatımız artışını sürdürerek 100 milyar Dolarlık tarihi zirvesini de aştı.

Cumhuriyetimizin 100. yılında 500 milyar Dolar ihracat, 600 milyar Dolar ithalat ile 1,1 trilyon Dolarlık dış ticaret hedefine de ulaşılacağı öngörülmüyor.

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre; geçen yıl 2006 yılına göre ihracat %25,3 artışla 107,1 milyar Dolar, ithalat ise %21,8 artışla 169,9 milyar Dolar olurken, dış ticaret açığı ise aynı dönemde %16,3 artışla 62,8 milyar Dolar oldu.

2006 yılında ise, 85,5 milyar Dolarlık ihracat ve 139,5 milyar Dolarlık ithalat yapılmıştı. Aynı yıl içerisinde; dış ticaret açığı 54,4 milyar Dolar, ihracatın ithalatı karşılama oranı da %61,3 olarak gerçekleşmişti.

2007'de ise ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 63'e yükselerek geçen senenin aynı dönemine göre %16 artış kaydetti.

Ancak değerli YTL nedeniyle artan ithal girdi bağımlılığı, rekorlara gölge düşürüyor ve yapısal sorunları gündeme taşıyor.

Verilere göre ihracat, 107 milyar Dolarla tarihinin en yüksek düzeyine ulaştı ancak ithalat 170 milyar Dolar, dış ticaret açığı ise 63 milyar Dolarla rekor kırdı.

2008'de ihracatın 117, ithalatın 182 milyar Dolar, dolayısıyla dış ticaret açığının da 65 milyar Dolar olarak gerçekleşmesi öngörülüyor.

Dış Ticaret Müsteşarlığı'ndan alınan bilgiye göre, 2007 yılında en çok ihracat yaptığımız ülke 11 milyar 993 milyon Dolarlık ihracat ile Almanya.

Almanya'yı 8 milyar 626 milyon Dolarla İngiltere, 7 milyar 478 milyon Dolarla İtalya, 5 milyar 974 milyon Dolarla Fransa, 4 milyar 727 milyon Dolarla ise Rusya Federasyonu izliyor.

2007 yılında 24 ülkeye, 1 milyar doların üzerinde ihracat yapıldı.

Bu ülkeler sırasıyla; Almanya, İngiltere, İtalya, Fransa, Rusya Federasyonu, İspanya, BAE, Romanya, ABD, Hollanda, Irak, Yunanistan, İran, İsrail, Bulgaristan, Ukrayna, Belçika, Azerbaycan, Danimarka, Polonya, Çin, Suudi Arabistan, Cezayir ve Kazakistan.

2006 yılı ile kıyaslandığında, değer olarak en fazla ihracat artışı gerçekleştirilen ilk üç ülke Almanya, İngiltere ve Rusya Federasyonu.

2007 yılında Almanya'ya 2 milyar 307 milyon Dolarlık, İngiltere'ye 1 milyar 812 milyon Dolarlık, Rusya Federasyonu'na da 1 milyar 490 milyon Dolarlık daha fazla ihracat yapıldı.

En yüksek ihracat kalemi ise %30,6 ile artan aramalı oldu.

Türk ihracatçıları 2007'de 49,3 milyar Dolarlık aramalı ihracatı yaptı.

Sektörlere göre değerlendirme yapıldığında; 2007'nin ihracat şampiyonu 15,9 milyar Dolar ile kara taşıtları ve bunların aksam, parçaları oldu.

Bu sektörü 8 milyar 747 milyon Dolarla makineler, mekanik cihazlar, kazanlar, aksam ve parçaları ile 8 milyar 352 milyon Dolarla demir ve çelik sektörü izledi.

2008 yılı Ocak ayı ihracatı ise geçen yılın aynı ayına göre yüzde 49,3 artışla 9 milyar 820 milyon Dolar olarak gerçekleşti. Ocak sonu itibariyle son bir yılda gerçekleştirilen ihracat tutarı önceki bir yıllık döneme göre yüzde 24,9 artışla 109,1 milyar Dolara ulaştı.

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre, 2008 yılının ilk ayında geçen yılın aynı dönemine göre en fazla ihracat artışı sıralamasında %105,9'luk artış ile canlı hayvan, su ürünleri ve mamulleri ilk sırada yer aldı.

Bunu %75,6 ile kuru meyve ve mamulleri, %74,9 ile taşıt araçları ve yan sanayi, %71,2 ile kimyevi maddeler ve mamulleri, %55,9 ile deri ve deri mamulleri, %53,3 ile makine ve aksamı izledi.

Geçtiğimiz ay miktar olarak en fazla ihracat ise 8 milyar 400 milyon 719 bin Dolarlık ihracat ile sanayi sektöründe gerçekleşti.

Sanayi sektöründe son bir yıllık ihracat 94 milyar 673 milyon 381 bin Dolara ulaştı.

Yılın ilk ayında taşıt araçları ve yan sanayi sektörü 2 milyar 152 milyon Dolar, hazır giyim ve konfeksiyon sektörü 1 milyar 445 milyon Dolar, kimyevi maddeler ve mamulleri ise 1 milyar 39 milyon Dolarlık ihracat gerçekleştirdi.

Ocak ayında en fazla ihracat düşüşü ise %15,7 ile zeytin ve zeytinyağı sektöründe yaşandı.

Türkiye'nin Ocak ayı ihracatının %22'sini tek başına otomotiv sektörü gerçekleştirdi.

Sayısal veriler baz alındığında ülkemiz tam bir ihracat patlaması yaşıyor. Üstelik bu patlama Türk Lirasının aşırı değerlendiği bir ortamda gerçekleşiyor.

Peki nasıl oluyor da bu ihracat patlaması, büyümeye yansımıyor ve neden ihracat Döviz kurunun değer kaybettiği ve üretim maliyetlerinin arttığı bu ortamda rekorlar kırmaya devam ediyor?

Bu soruya yanıt olarak;

- ✚ İhracatçımızın ithal girdiye ve dış kaynaklı finansmana yönelmesi,
- ✚ İşgücü verimliliğindeki artış,
- ✚ Euro'nun değer kaybının dolara oranla sınırlı kalması,
- ✚ Çapraz kurlardaki değişimden kaynaklanan fiktif artış,
- ✚ Kurumlar Vergisi oranının düşürülmesi,
- ✚ İhracatçıların pazarlarını kaybetmeme çabası

gibi etkenler ülkemiz ihracatını arttıran ana unsurlar olarak ön plana çıkıyor.

İhracatın içinde, ithalatın varlığı unutulmamalı. Dolayısıyla, ihracat artış hızı, milli gelir artışına aynen yansımıyor.

YTL'nin her geçen gün değerlenmesi nedeniyle dolar kurunun düşük seyretmesi, üretimde giderek artan biçimde ithal ara malına bağımlılık artırınca ithalatın da faturası kabarıyor.

AR&GE BÜLTEN 2008 ŞUBAT – EKONOMİ

Geçen yıl ara malı ithalatı yüzde 24,1 artarak 123,6 milyar Dolar oldu. Öyle ki geçen yılın tamamında 107,2 milyar Dolar olan yıllık ihracatımız, ara malı ithalatının sadede yüzde 86,7'sini karşılayabildi.

Geçen yıl ihracat ciddi artış göstermesine rağmen dış ticaret açığının genişlemesini engelleyemedi.

2007'de 123,6 milyar Doları ara malı olmak üzere 170 milyar olan ithalat, açığı 63 milyar Dolara çıkardı.

Dış ticaret açığının yüzde 80'i 6 ülkeden kaynaklandı. Ülkemizin 2007'de verdiği 62,8 milyar Dolarlık dış ticaret açığının 50,2 milyar Dolarlık kısmı (yüzde 80'i) Rusya, Çin, Almanya, İran, İsviçre ve Güney Kore'den kaynaklandı.

Tablo 1: En Çok Dış Ticaret Açığı Verilen 10 Ülke

En Çok Dış Ticaret Açığı Verilen 10 Ülke (2007/ Milyon \$)	İhracat	İthalat	Açık
Rusya	4.727.197	23.506.019	-18.778.822
Çin	1.038.960	13.224.129	-12.185.169
Almanya	11.993.600	17.547.457	-5.553.857
İran	1.386.935	6.613.791	-5.226.855
İsviçre	935.055	5.268.743	-4.333.688
Güney Kore	152.285	4.368.697	-4.216.412
ABD	4.144.906	8.144.451	-3.999.545
Japonya	246.838	3.702.849	-3.456.011
Ukrayna	1.480.816	4.517.725	-3.036.909
İtalya	7.478.717	9.967.056	-2.488.338
Toplam	107.153.918	169.986.851	-62.832.933

Kaynak: Dış Ticaret Müsteşarlığı, Türkiye İhracatçılar Meclisi, Dünya Gazetesi

Geçen yıl 4 milyar 727 milyon Dolarlık ihracat yaptığı Rusya'dan, büyük bölümü doğal gaz olmak üzere 23 milyar 506 milyon Dolarlık ithalat gerçekleştiren ülkemiz, bu ülkeyle ticaretinde 18 milyar 778 milyon Dolarlık açık verdi.

Rusya ve Çin'e verilen açık, dış ticaret açığının nerdeyse yarısını oluşturuyor.

Özetle düşük kurun, dışa bağımlılığının arttığını görüyoruz. Öte yandan dış ticaret dinamikleri bu yıl da açıkta ciddi bir ayarlamamanın gerçekleşemeyeceği ve makasın genişlemeye devam edeceğine işaret ediyor.

Kar marjlarının geçmiş yıllara oranla oldukça düşmesi, pazar kaybı yaşanmasını diye üretilen malların maliyetine yakın bir fiyata verilmesi ihracatımızın önündeki bir diğer sorun.

Ülkemizdeki ihracatçı firmaların ülkemiz kaynaklarını değil de yurtdışındaki kaynakları değerlendirip borçlanarak ihracat gerçekleştirmeleri oldukça dikkat çekici.

Yüzde 100 Türk ürünlerini işleyip ihracat yapanlar azınlıkta kalıyor.

Aynı zamanda doların Euro karşısında değer kaybetmesi de ihracatımızı var olandan büyük gösteriyor.

Ihracat adına zorlu ve sıkıntılı bir dönemden geçilmesine ve uygulanan sıkı para politikasının olumsuz etkilerine rağmen ihracattaki dinamizmin önüne geçilemedi.

Özellikle son yıllarda ekonomide yaşanan yapısal dönüşüm sürecinde ihracatımız gerek sektörel, gerek bölgesel anlamda büyük değişimler geçiriyor.

Ülkemiz; nüfusu, pazar potansiyeli ve dünya ekonomileri arasında ilk 20'de yer alması ve giderek büyümesi nedeniyle tüm dünyanın dikkatini yönelttiği önemli bir pazar konumuna geldi.

Yüksek faizin varlığı ve döviz kurunun aşağı doğru giderek YTL'nin aşırı değerlenmesi, ihracatçının kar marjlarını iyice aşağı çekmesine rağmen bu rakamlar gerçekleştirildi.

Ihracatçımız aslında daha büyük bir potansiyele sahip.

Sürdürülebilir ihracat artışı sağlayacak ihracat yapısını oluşturulması ve ihracatçımızın sorunlarına çözüm bulunması halinde ihracatımızın katlanarak artacağını düşünüyorum.

“Ihracat 100 milyar doları aştı, her şey yolunda yaklaşıyor” gerçekçi değil.

Yapısal reformların kararlılıkla devam ettiği, Avrupa Birliği rotasının korunduğu bir ekonomi içerisinde ihracatçıların başarıları katlanarak devam edecektir.

Özellikle YTL'nin aşırı değerlenmesi ve reel faizlerin yüksek olması, ihracatçımız önünde büyük bir sorun teşkil ediyor.

Yüksek faiz-düşük kur politikası yerine gerçekçi kur-gerçekçi faiz politikası uygulanmalı ve Merkez Bankası faiz indirimlerine devam etmeli.

Amacımız; fiyat rekabetinden sıyrılmak, kalite ve hız rekabetine odaklanmak ve dünya ticareti içinde payı giderek artan bilgi-teknoloji yoğun katma değeri yüksek ürünlere yönelmek olmalı.

Kalıcı ekonomik istikrar ve sürdürülebilir ekonomik kalkınma açısından ihracatımız büyük önem taşıyor.

Rekabet gücümüzü arttıracak yeni bir sanayi politikasına ihtiyaç var. Üretim girdilerinin ucuzlaması, temel girdilerin yanı sıra elektrik, arsa, su ve kredi maliyetlerinin de aşağı çekilmesi gerekiyor.

En son olarak; Resmi Gazete'nin 08.02.2008 tarihli sayısında yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile "Türk parası kıymetini koruma hakkında 32 sayılı kararda değişiklik yapılmasına dair karar" değiştirildi.

Karara göre, Türkiye'de bulunan kişiler yurt dışında döviz alım satımına yetkili kuruluşlardan da döviz satın alabilecek veya satabilecek.

Yurt içinde veya yurtdışında yaşayanların, bankalar vasıtasıyla yurt dışına döviz transfer ettirmeleri serbest olurken, Hazine Müsteşarlığı'nın bağlı bulunduğu Devlet Bakanlığı ise yurt dışına döviz transferi yapılabilecek diğer kuruluşları belirlemeye yetkili olacak.

Söz konusu değişiklikle, fiili ihraç tarihinden itibaren en çok 180 gün içinde ihracatçılar tarafından yurda getirilen ve Türk parası olması halinde belgelenmesi, döviz ise bankalara satılması zorunlu olan ihracat bedellerinin tasarrufu serbest bırakıldı.

İhracat bedellerinin yurda getirilmesi zorunluluğunun kaldırılması, ihracatçılar tarafından devrim olarak nitelendirilirken, uygulamanın, hem bürokrasinin hem de ihracatçıların iş yükünü azaltacağı belirtiliyor.

Kaynaklar:

- www.dtm.gov.tr
- www.tim.org.tr
- Dünya Gazetesi, 02.02.2008
- İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Yayını, Aralık 2007